

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
dnr Ju 2026/00665

Återkallelse av svenskt medborgarskap (SOU 2026:21)

Förvaltningsrätten i Göteborg, har utifrån de aspekter som domstolen har att beakta, följande synpunkter att lämna på de förslag som presenterats i utredningen.

Återkallelse av svenskt medborgarskap (avsnitt 8–11)

Kravet på att svenskt medborgarskap endast får återkallas för den som är dubbel medborgare

Utredningens förslag innebär att det endast ska vara möjligt att återkalla svenskt medborgarskap för den som också är medborgare i en annan stat.

I utredningen definieras inte rekvisitet ”är medborgare i en annan stat”. Förvaltningsrätten vill framhålla att det finns utrymme för olika tolkningar av ordalydelsen. Det är exempelvis oklart om det som avses är en person som, vid tillämpning av berörd stats nationella medborgarskapslagstiftning, betraktas som medborgare eller om det dessutom krävs att medborgarskapet har formaliserats genom exempelvis registrering samt om även personer som endast har rätt till medborgarskap genom ett ansökningsförfarande omfattas.

För att undvika tillämpningssvårigheter är det därför önskvärt med förtydliganden kring hur rekvisitet ska tolkas.

Tidpunkten för prövningen av återkallelse av svenskt medborgarskap

Utredningen tar inte ställning till frågan om vid vilken tidpunkt i prövningen som förutsättningarna för återkallelse för svenskt medborgarskap ska vara uppfyllda.

Förvaltningsrätten anser att detta är en frågeställning som dels kan komma att påverka de faktiska möjligheterna att återkalla svenskt medborgarskap, dels hur sådana beslut förhåller sig till Sveriges internationella åtaganden. Denna fråga bör därför belysas ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Proportionalitetsbedömning och barnets bästa

Utredningens förslag innebär att en återkallelse av svenskt medborgarskap måste föregås av en proportionalitetsbedömning.

I proportionalitetsbedömningen ska bland annat beaktas hur ingripande ett beslut om återkallelse blir för den enskilde och dennes närstående. Det är viktigt att det förtydligas vilka motstående intressen som de enskildas intressen och även barnets bästa ska vägas mot vid prövningen av om en återkallelse av svenskt medborgarskap är en proportionerlig åtgärd. Det bör även ges ytterligare ledning kring om det är de direkta verkningarna av en återkallelse av svenskt medborgarskap i form av den rättighetsförlust som ett sådant beslut innebär som avses eller om proportionalitetsbedömningen även tar sikte på de indirekta konsekvenser som en förlust av svenskt medborgarskap kan få i form av exempelvis utvisning.

Återkallelse på grund av brott

I utredningen läggs två förslag till utformning av bestämmelse som reglerar möjligheten till återkallelse på grund av allvarlig brottslighet fram. Förvaltningsrätten konstaterar att utredningen ställer sig tveksam till om den omfattande brottslighet som regeringen i sin proposition anger ska omfattas av begreppet verkligen är förenligt med Sveriges

konventionsåtaganden och anser att saken behöver analyseras ytterligare för det fall det blir aktuellt att gå vidare med det alternativet till utformning. Detta eftersom återkallelse av medborgarskap är en mycket ingripande åtgärd och det är av yttersta vikt att regleringen lever upp till kraven på tydlighet och förutsebarhet. Oaktat detta instämmer förvaltningsrätten i utredningens uppfattning att rättssäkerhets- och effektivitetsskäl talar för att en bestämmelse som medger återkallelse av svenskt medborgarskap på grund av allvarlig brottslighet bör innehålla en uttömmande uppräkningslista av de brott som ska träffas av bestämmelsen eventuellt även i kombination med andra avgränsningar som kan vara nödvändiga. Att vid den ytterligare avgränsningen utgå från brottets straffskala så som utredningen föreslår förefaller vara det alternativ som gör att regleringen bäst kan uppfylla kraven på tydlighet och förutsebarhet.

När det gäller det alternativ till utformning som möjliggör återkallelse på grund av brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen konstaterar förvaltningsrätten att det är problematiskt att vissa för bedömningen centrala begrepp så som kriminellt nätverk, systemhotande brottslighet och Sveriges vitala intressen saknar en allmänt vedertagen definition. Detta riskerar att leda till att tillämpningen kan bli otydlig och oförutsägbar. Det finns en risk att en sådan reglering medger ett alltför stort tolkningsutrymme, att lika fall inte behandlas lika och att innebörden av begreppen förändras på ett icke förutsägbart eller avsett sätt över tid vilket kan äventyra rättssäkerheten.

Förvaltningsrätten vill även särskilt framhålla vikten av att det tydligt framgår hur en bedömning av vad som ska anses falla in under exempelvis definitionen kriminellt nätverk och vem som kan anses tillhöra eller ha agerat inom ramen för ett kriminellt nätverk ska göras.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser (avsnitt 13)

Utredningens förslag innebär att de föreslagna författningsändringarna om återkallelse av svenskt medborgarskap ska träda i kraft den 1 januari 2028.

Förvaltningsrätten anser i likhet med utredningen att förslagen om återkallelse av svenskt medborgarskap kan komma att kräva kompletterande lagstiftning och att det därför är lämpligt att de föreslagna författningsändringarna träder i kraft först i samband med att sådan lagstiftning är på plats.

Vad gäller kompletterande lagstiftning vill förvaltningsrätten lyfta fram att det kan finnas ett behov av att reglera vilka konsekvenser som ett svenskt medborgarskap får för en persons rättsliga status i Sverige. Det rör framför allt vad som händer med en persons eventuella permanenta uppehållstillstånd och/eller statusförklaring när personen, genom att beviljas svenskt medborgarskap, inte längre är en utlänning. Det har tidigare inte funnits ett behov av att reglera dessa frågor men i och med utredningens förslag om återkallelse av svenskt medborgarskap är det lämpligt att det görs.

Konsekvenser (avsnitt 14)

Konsekvenser för enskilda

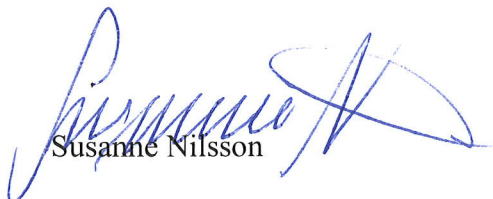
För personer vars svenska medborgarskap återkallas saknas som utgångspunkt rätt att vistas i Sverige. Även om det faller utanför utredningens direktiv saknas det en analys av hur processen för den enskilde vars medborgarskap återkallas är tänkt att se ut efter att ett sådant beslut fått laga kraft. Det rör exempelvis frågor om möjligheten att lämna in efterföljande ansökningar om uppehållstillstånd och i vilket skede av återkallelseprocessen som beslut om avlägsnande kan komma att fattas.

Konsekvenser för migrationsdomstolarna

Utredningen bedömer att de föreslagna författningsändringarna kommer att medföra ökade kostnader för migrationsdomstolarna. Det är rimligt att utgå från att de föreslagna författningsändringarna även kommer att leda till efterföljande ansökningar om uppehållstillstånd m.m. och beslut om utvisning.

Med särskild hänsyn till att konsekvenserna av utredningens föreslagna författningsändringar i dagsläget är svåra att förutse vill förvaltningsrätten betona vikten av att det görs en samlad bedömning av konsekvenserna och att noggrant följa upp de kostnadsmässiga effekterna för migrationsdomstolarna.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Susanne Nilsson. Föredragande har varit förvaltningsrättsfiskalen Christoffer Rouzparast och specialistföredraganden Louise Welinder.

Susanne Nilsson

/ Christoffer Rouzparast och Louise Welinder